Ankenævnet for Forsikring

Den 16. september blev i sag nr. 87661:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har firmapensionsordning med dækning ved tab af erhvervsevne i PFA Pension. Hun klager ved sin advokat over, at selskabet har afvist at yde forsikringsdækning for et anmeldt tab af erhvervsevnen.

Selskabet har i sit afslag henvist til, at klagerens erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad.

Forsikringen giver ret til præmiefritagelse og ydelser, hvis forsikringstagerens erhvervsevne er nedsat med halvdelen eller mere. Såfremt klagerens erhvervsevne varigt er nedsat med 2/3, giver forsikringen ret til udbetaling af en invalidesum.

Klageren, der er født i 1968, var frem til sin sygemelding i oktober 2010 ansat i et byggemarkeds haveafdeling. Klageren er blandt andet uddannet serviceøkonom og har haft en række fysisk krævende ansættelser, herunder rengørings- og butiksarbejde. Hun blev den 7/10 2010 som cyklist ramt af en højresvingende bil og fik beskadiget sit hoved. Fra den 24/1 til 29/4 2011 var klageren deltidssygemeldt og arbejdede 18 timer ugentligt fordelt på 3 dage. Fra 3/4 2011 arbejdede hun også hver anden weekend. Klageren blev opsagt den 29/4 2011, og klageren blev fuldtidssygemeldt den 2/5 2011.

Den 31/7 2011 ophørte hendes stilling. Fra oktober 2011 påbegyndte klageren et forløb på et hjerneskadecenter. Fra den 3/11 2011 til 31/12 2011 deltog klageren endvidere i et "10- timers tilbud" på arbejdsmarkedscenteret med fokus på træning. Den 5/1 2012 begyndte klageren på et intensiveret forløb på hjerneskadecenteret. Fra den 30/4 2012 til den
4/5 2012 var klageren i virksomhedspraktik i et varehus og igen fra den 16/7 2012.

Sagen har tidligere været behandlet af nævnet under sagsnummer 84.511, hvor nævnet i kendelse af 17/3 2014 fandt, at klagerens erhvervsevne var nedsat med mindst halvdelen i perioden 1/8 2011 til 31/3 2013, men herefter ikke var nedsat i dækningsberettigende grad. Af kendelsens præmisser fremgår det bl.a.:

> "Nævnet udtaler:
> Det fremgår af sagen, at klageren mistede sin lønindkomst den 31/7 2011. Klageren var sygemeldt og blev tilknyttet et arbejdsmarkedscenter, hvor man fokuserede på fysisk træning. Da klageren havde følger efter et kranietraume, blev hun endvidere tilknyttet et hjerneskadecenter, hvor klageren modtog terapi og genoptræning. I notat af 6/12 2011 fra hjerneskadecenteret fremgår bl.a., at det ikke er sandsynligt, at klageren vil kunne overskue at være i virksomhedspraktik sideløbende med, at hun deltager i træningsaktiviteter.
>
> Af sammenfatningen af 26/6 2012 fra hjerneskadecenteret fremgår bl.a., at klagebilledet ved afslutningen af forløbet i store træk er uændret i forhold til den indledende undersøgelse, og at klageren fortsat oplever hovedpine, smerter, udtrætning, tab af koncentration og overblik, stress-sårbar samt kortere lunte. Det konkluderes på baggrund af optræningsforløbet, at klageren som følge af ulykken i 2010 har lette problemer på det fysiske område samt lette kognitive følgevirkninger på velafgrænsede områder, sv.t. højre parietale hjerneområde. Det er oplyst, at klageren fra den 30/4 2012 til den 4/5 2013 var i virksomhedspraktik i et varehus ca. 12-20 timer ugentligt. Fra den 16/7 2012 til den 13/1 2013 var klageren i virksomhedspraktik i samme varehus ca. 12-14 timer ugentligt. Fra den 22/3 2013 arbejdede klageren 16,5 timer ugentligt og fra den ¼ 2013 18,5 timer ugentligt.
>
> På denne baggrund og efter det i øvrigt oplyste om klagerens arbejds- og helbredsforhold finder nævnet, at klageren har sandsynliggjort, at hendes erhvervsevne fra den 31/7 2011 til den 1/4 2013 var nedsat med mindst halvdelen. At klageren i tiden op til lønophør den 31/7 2011 kunne arbejde 18 timer ugentligt, og at hun formåede at arbejde ca. 20 timer ugentligt i praktikken fra den 30/4 2012 til den 4/5 2012 finder nævnet på det foreliggende grundlag ikke kan føre til et andet resultat. Nævnet har herved bl.a. lagt vægt på, at klageren blev opsagt på grund af sit sygdomsforløb, og at klageren efter det oplyste følte sig massivt udtrættet efter praktikken, og at den efterfølgende praktik begyndte med en arbejdstid på 12 timer ugentligt.
>
> Som sagen foreligger oplyst, finder nævnet, at klageren ikke har bevist, at hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad fra den 1/4 2013. Nævnet har derfor ikke grundlag for at pålægge selskabet at yde forsikringsdækning efter denne dato.
>
> Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, PFA Pension, skal anerkende, at klagerens erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen i perioden fra den 1/8 2011 til den 31/3 2013, og selskabet skal yde forsikringsdækning efter udløbet af en eventuel karensperiode med tillæg af renter, jf. forsikringsaftalelovens § 24."

Selskabet har fulgt nævnets kendelse. I brev af 18/11 2014 til selskabet anmodede klageren ved sin advokat om at genoptage udbetalingerne fra den 1/4 2013 med henvisning til, at klagerens erhvervsevne også efter dette tidspunkt er nedsat med mindst halvdelen. Selskabet afviste at udbetale yderligere, hvorefter klageren indbragte sagen for nævnet.

Af klageskema af 30/3 2015 samt tillæg af 9/2 2015 til nævnet fremgår det bl.a.:

"**1. Sagsfremstilling, kort redegørelse for sagen. Supplerende redegørelse kan evt. vedlægges.**
Min klient blev den 7. oktober 2010 påkørt som cyklist af svingende bilist, hvilket medførte, at hun bl.a. pådrog sig en alvorlig hjernerystelse og blodansamling i hjernen, og min klient blev samme dag hasteopereret. Som følge af ulykken har min klient bl.a. pådraget sig alvorlige arbejdsnedsættende gener, herunder svigtende koncentration, overblik og hukommelsesproblemer, ligesom hun ikke kan sidde længere tid ved pc.

Min klient arbejdede på ulykkestidspunktet som salgsassistent med salg og indkøb af blomster hos [byggemarked]. I perioden fra februar til maj 2011 forsøgte min klient at genoptage arbejdet, men pga. generne som følge af ulykken den 7. oktober 2010 blev min klient opsagt til fratræden pr. 31. juli 2011. Min klient modtog løn frem til og med 31. juli 2011.

Min klient har efterfølgende været i virksomhedspraktikken ved [supermarked] i perioden fra 1. september 2012 og frem, som har vist, at min klient på grund af generne som følge af ulykken den 7. oktober 2010 med de relevante skånehensyn maksimalt kan arbejde 18 timer ugentligt. Bl.a. på baggrund heraf er det blevet konkluderet, at min klient som følge af ulykken her en varig og væsentlig begrænsning af arbejdsevnen inden for ethvert erhverv.

Endvidere er det blevet konkluderet af arbejdsgiveren ved [supermarked] samt min klients sagsbehandler ved jobcentret, at det ikke er nødvendigt at afprøve min klient inden for flere arbejdsområder, idet min klients arbejdsevne ses at være tilstrækkeligt belyst.

Min klient er derfor på denne baggrund tilkendt fleksjob pr. 10. oktober 2014.

2. Hvad vil De konkret opnå hos selskabet? (skal udfyldes)

Det gøres gældende, at der er dokumentation for, at min klients erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen som følge af ulykken den 7. oktober 2010, og at min klient derfor er berettiget til udbetaling fra pensionsordningen - også efter den 1. april 2013.
…

For god ordens skyld gør jeg opmærksom på, at Ankenævnet tidligere har behandlet sagen under ref. 84511 cw/ds, og at Ankenævnet fremkom med afgørelse i sagen den 17. marts 2014.

Af afgørelsen fremgår det, at Ankenævnet traf afgørelse om, at PFA Pension skulle anerkende, at min klients erhvervsevne var nedsat med mindst halvdelen i perioden fra den 1. august 2011 til den 31. marts 2013, og at PFA Pension derfor skulle yde forsikringsdækning efter udløbet af en eventuel karensperiode med tillæg af renter iht. forsikringsaftalelovens § 24. Samtidig anførte Ankenævnet, at min klient ikke havde bevist, at hendes erhvervsevne var nedsat i dækningsberettigende grad fra den 1. april 2013.

Efterfølgende blev der ved min skrivelse til PFA Pension af 18. november 2014 fremsendt kopi af min klients kommunale akter for perioden 4. december 2013 til og med 10. oktober 2014, idet det med henvisning til disse akter samt sagens akter i øvrigt blev gjort gældende, at der er dokumentation for, at min klients erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen som følge af ulykken den 7. oktober 2010, og at min klient derfor er berettiget til udbetaling fra pensionsordningen - også efter den 1. april 2013.

Af de ovennævnte kommunale akter for perioden 4. december 2013 til og med 10. oktober 2014 konkluderes det bl.a., at min klient som følge af ulykken har en varig og væsentlig begrænsning af arbejdsevnen inden for ethvert erhverv, og at det ikke er nødvendigt at afprøve min klient inden for flere arbejdsområder, idet min klients arbejdsevne ses at være tilstrækkeligt belyst. På baggrund heraf blev min klient tilkendt fleksjob pr. 10. oktober 2014.
…
Som anført er det min opfattelse, at min klient opfylder disse betingelser, og at hun således fortsat er berettiget til udbetaling fra pensionsordningen - også efter den 1. april 2013, idet det er min opfattelse, at de lægelige, kommunale og økonomiske akter dokumenterer, at min klients erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen som følge af ulykken 7. oktober 2010.

Som bekendt blev min klient pr. 29. april 2011 opsagt med 3 måneders varsel på grund af for meget fravær som følge af sygdom, hvilket skyldtes følgerne efter ulykken 7. oktober 2010. Min klient blev herefter pr. 2. maj 2011 i samråd med egen læge fuldt sygemeldt på grund af følgerne efter ulykken.

I perioden 3. november 2011 til og med 15. juli 2012 var min klient tilknyttet et arbejdsmarkedscenter og et hjerneskadecenter, hvor man ved førstnævnte primært fokuserede på fysisk genoptræning, mens man ved sidstnævnte behandlede min klients hjerneskade som følge af ulykken.

Det fremgår af sammenfatningen af 26. juni 2012 fra hjerneskadecentret, at min klients gener ved afslutningen af forløbet i store træk var uændret i forhold til de indledende undersøgelser, og at min klient fortsat oplevede hovedpine, smerter, udtrætning, tab af koncentration og overblik samt stress-sårbarhed og kortere lunte.

Det blev herefter - på baggrund af optræningsforløbet - konkluderet, at min klient som følge af ulykken 7. oktober 2010 havde problemer på det fysiske område samt kognitive følgevirkninger.

Min klient var herefter som bekendt i virksomhedspraktik ved [supermarked] i perioden fra 1. september 2012 og frem. Som det fremgår af notat af 27. juni 2014 fra Jobcenter …

vedlagt skrivelsen af 27. august 2014, blev min klients virksomhedspraktik forlænget til 30. september 2014.

For så vidt angår resultatet af forløbet i virksomhedspraktikken i perioden 1. september 2012 til og med 1. april 2014, henviser jeg til den udarbejdede arbejdsevnevurdering i skrivelsen af 27. juli 2014 fra Jobcenter …
…
Som det fremgår af det ovenfor anførte, konkluderes det, at virksomhedspraktikken ved [supermarked] i perioden fra 1. september 2012 og frem har vist, at min klient på grund af generne som følge af ulykken med de relevante skånehensyn maksimalt kan arbejde 18 timer ugentligt. Samtidig konkluderes det, at min klient som følge af ulykken har en varig og væsentlig begrænsning af arbejdsevnen inden for ethvert erhverv. Endvidere konkluderes det af arbejdsgiveren og sagsbehandleren, at det ikke er nødvendigt at afprøve min klient inden for flere arbejdsområder, idet min klients arbejdsevne ses at være tilstrækkeligt belyst. Min klient blev derfor på denne baggrund tilkendt fleksjob pr. 10. oktober 2014.

På baggrund af det ovenfor anførte, herunder indholdet i mine skrivelser til jer af 14. maj 2012, 3. august 2012 samt 2. maj 2014 samt mine skrivelser til Ankenævnet for Forsikring af 3. juli 2013, 22. oktober 2013, 29. november 2013 er det herefter min opfattelse, at der i de lægelige, kommunale og økonomiske akter er dokumentation for, at min klients erhvervsevne som følge af ulykken 7. oktober 2010 er nedsat med mindst halvdelen. Det er således samtidig min opfattelse, at min klient er berettiget til fortsat udbetaling fra pensionsordningen - også efter den 1. april 2013.

Ved skrivelse af 4. december 2014 afslog PFA Pension imidlertid dækning, idet selskabet gør gældende, at der ikke foreligger nyt lægeligt materiale i sagen, som kan dokumentere, at min klients erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad.

Jeg er ikke enig i PFA Pensions begrundelse, idet det ikke ved vurderingen af erhvervsevnen er en betingelse, at der foreligger nyt lægeligt materiale i sagen. Som det fremgår af de seneste kommunale akter for perioden 4. december 2013 til og med 10. oktober 2014 - dvs. i perioden efter 1. april 2013, hvor Ankenævnet vurderede, at min klient ikke havde bevist, at hendes erhvervsevne var nedsat i dækningsberettigeende grad - foreligger der nu klar dokumentation for, at min klient som følge af ulykken har en varig og væsentlig begrænsning af arbejdsevnen inden for ethvert erhverv, og at det ikke er nødvendigt at afprøve min klient inden for flere arbejdsområder, idet min klients arbejdsevne ses at være tilstrækkeligt belyst. Min klient er derfor som anført på baggrund heraf tilkendt fleksjob pr. 10. oktober 2014.

På baggrund heraf er jeg på ingen måde enig med PFA Pension, og derfor indbringes sagen for Ankenævnet for Forsikring, idet det som ovenfor anført gøres gældende, at der er dokumentation for, at min klients erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen som følge af ulykken den 7. oktober 2010, og at min klient derfor er berettiget til udbetaling fra pensionsordningen - også efter den 1. april 2013."

I selskabets brev af 24/4 2015 til nævnet er det bl.a. anført:

"**Hvori består uenigheden?**
Forsikrede klager over, at PFA Pension har givet afslag på udbetaling ved nedsat erhvervsevne efter den 31. marts 2013.

Det er PFA Pensions vurdering, at forsikrede ikke har dokumenteret en erhvervsevnenedsættelse på halvdelen eller mere efter denne dato, hvorfor hun ikke er berettiget til udbetaling ved nedsat erhvervsevne.

…

PFA Pensions begrundelse for at fastholde afgørelsen

Det er PFA Pensions vurdering, at forsikrede ikke har dokumenteret, at hendes erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen fra den 1. april 2013 og frem, samt at forsikrede ikke er fremkommet med ny dokumentation siden Ankenævnets kendelse med ref. 84.511.

…

Forsikrede var ude for en ulykke som cyklist den 7. oktober 2010, hvorved hun slog hovedet og blev i den forbindelse sygemeldt. Forsikrede har siden sin ulykke gennemgået arbejdsprøvning og har herved bevist, at hendes erhvervsevne er påvirket, men det er ikke bevist, at erhvervsevnen er nedsat i dækningsberettigende grad fra april 2013 og frem.

…

Dertil er forsikredes skadesfølger efter ulykken lette, både på det fysiske område og for de kognitive følgevirkninger.

…

Det fremgår endvidere af bilag E (s. 2 af 4), at forsikrede i forbindelse med arbejdsprøvningen i Havecenter [supermarked] gradvist har kunnet varetage arbejdsopgaverne mere selvstændigt i takt med flere erfaringer i praksis, samt at der i forløbet er set en god udvikling på opgavemængden, hvor forsikrede efterhånden som rutinerne er indarbejdet og cementeret, også har haft lyst og overskud til nye opgaver:

…

Dertil fremgår det af bilag E (s. 3 af 4), at forsikrede siden sommeren 2012 og frem til efteråret 2013 har arbejdet sig op på 20 timer om ugen med en ugentlig fridag til restitution og varetagelse af praktiske opgaver, og at forsikrede har præsteret en effektiv arbejdsindsat i de timer hun arbejder svarende til 18-20 timer om ugen:

…

Det fremgår af Journaloversigt, både ved notat af 15. maj 2014 (bilag G, s. 3 af 4) og ved notat af 10. september 2014 (bilag H, s. 2 af 4), at forsikrede er enig i, at hun fremadrettet kan arbejde ca. 20 timer ugentligt:

…

Det fremgår af Rehabiliteringsplan - Teamets indstilling dateret 9. oktober 2014 (bilag I, s. 1 af 2), at forsikredes praktikophold har hjulpet hende med at forvalte sin energi, samt at hun fortsat kan have private aftaler i sin fritid:

…

På baggrund af disse oplysninger, er det PFA Pensions vurdering, at forsikrede ikke har løftet bevisbyrden for, at hendes erhvervsevne efter den 31. marts 2013 er nedsat med halvdelen eller mere. Forsikrede har kunnet arbejde effektivt 18-20 timer om ugen, henholdsvis 4 dage om ugen å 5 timer og 3 dage om ugen å 6 timer med mere overskud, og samtidigt har forsikrede fortsat haft energi til private aftaler samt huslige gøremål.

PFA Pension bemærker, at forsikredes advokat oplyser, at forsikrede er tilkendt fleksjob pr. 10. oktober 2014, dog uden at der er modtaget dokumentation for en eventuel fleksjobansættelse til forsikrede. PFA Pension skal hertil bemærke, at forsikrede ikke har ret til invalidepension og/eller præmiefritagelse under fleksjob, medmindre den generelle erhvervsevne er nedsat til halvdelen af den fulde erhvervsevne, og forsikredes indtjening (summen af arbejdsindtægt og eventuelle sociale og andre offentlige ydelser og tilskud) er nedsat til halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Konklusion
PFA Pension gør gældende, at forsikrede ikke har dokumenteret en generel erhvervsevnenedsættelse på halvdelen. Forsikrede har ikke løftet bevisbyrden for, at hun af helbredsmæssige årsager ikke er i stand til at arbejdere på mere end halv tid i et job, der tilgodeser hendes skånebehov.

PFA Pension fastholder derfor, at der ikke er dokumentation for, at forsikredes erhvervsevne er nedsat med halvdelen eller mere efter den 31. marts 2013, hvorfor hun ikke er berettiget til udbetaling ved nedsat erhvervsevne."

Hertil har klageren i brev af 7/5 2015 til nævnet bl.a. bemærket:

"PFA Pension gør gældende, at min klient ikke har bevist, at hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad efter den 1. april 2013. Som begrundelse herfor anfører PFA Pension, at arbejdsprøvningen ved [supermarked] har vist, at min klient har kunnet arbejde effektivt 18-20 timer om ugen med mere overskud, og at min klient fortsat har haft energi til private aftaler samt huslige gøremål.

Dette står min klient og jeg uforstående overfor, idet det af PFA Pension anførte ikke stemmer overens med den foreliggende dokumentation i sagen. Som det fremgår af de kommunale akter for perioden 4. december 2013 til og med 10. oktober 2014 - dvs. i perioden efter 1. april 2013, hvor Ankenævnet vurderede, at min klient ikke havde bevist, at hendes erhvervsevne var nedsat i dækningsberettigeende grad - foreligger der nu klar dokumentation for - bl.a. på baggrund af den yderligere arbejdsprøvning af min klient ved [supermarked] i perioden frem til 30. september 2014 - at min klient som følge af ulykken den 7. oktober 2010 har en varig og væsentlig begrænsning af arbejdsevnen inden for ethvert erhverv, idet hun alene er i stand til maksimalt at arbejde 18 timer ugentligt med diverse skånehensyn pga. følgerne efter ulykken. Desuden fremgår det, at det ikke er nødvendigt at afprøve min klient inden for flere arbejdsområder, idet min klients arbejdsevne ses at være tilstrækkeligt belyst på baggrund af arbejdsprøvningen ved [supermarked], og min klient er derfor på denne baggrund tilkendt fleksjob pr. 10. oktober 2014.

Som begrundelse for det af PFA Pension anførte om, at arbejdsprøvningen har vist, at min klient kan arbejde effektivt 18-20 timer om ugen, henviser PFA Pension til notater af hhv. 28. august 2013, 25. november 2013, 5. februar 2014 og 15. maj 2014 i de kommunale akter.

I den forbindelse bemærkes det, at arbejdsprøvningen ved [supermarked] har fundet sted i perioden 1. september 2012 til og med 30. september 2014, og at det klart fremgår af sagens kommunale akter, herunder den udarbejdede arbejdsevnevurdering i brev af 27. juli 2014 fra Jobcenter …, Rehabiliteringsplanens forberedende samt Rehabiliteringsteamets indstilling af 9. oktober 2014, at arbejdsprøvningen ved [supermarked] har vist, at min klient alene er i stand til maksimalt at arbejde 18 timer ugentligt med diverse skånehensyn pga. følgerne efter ulykken. Det fremgår samtidig, at min klient har oplevet en helbredsmæssig forværring med sygemelding til følge i de tilfælde, hvor hun har forsøgt at øge arbejdstiden ud over de 18 timer ugentligt.
…
Det er heller ikke korrekt, når PFA Pension anfører, at min klient har mere overskud til at udføre sit arbejde, samt at hun har mere energi til private aftaler samt huslige gøremål.
…
På baggrund af arbejdsprøvningen ved [supermarked] i perioden 1. september 2012 til og med 30. september 2014 konkluderes det herefter bl.a. af min klients arbejdsgiver ved

> [supermarkedsmedarbejder], min klients sagsbehandler ved jobcentret samt Rehabiliteringsteamet, at min klient som følge af ulykken har en varig og væsentlig begrænsning af arbejdsevnen inden for ethvert erhverv, og at det ikke er nødvendigt at afprøve min klient inden for flere arbejdsområder, idet min klients arbejdsevne ses at være tilstrækkeligt belyst.
> …
> Som det fremgår, er der således dokumentation for, at min klient alene er i stand til maksimalt at arbejde 18 timer ugentligt med diverse skånehensyn pga. følgerne efter ulykken, at det ikke er nødvendigt at afprøve min klient inden for flere arbejdsområder, idet min klients arbejdsevne ses at være tilstrækkeligt belyst på baggrund af arbejdsprøvningen ved [supermarked], og at min klient er tilkendt fleksjob pr. 10. oktober 2014 på baggrund heraf."

I selskabets brev af 22/5 2015 til nævnet er det bl.a. bemærket:

> "PFA Pension skal gøre opmærksom på, at bevilling af fleksjob ikke i sig selv berettiger til udbetaling for tab af erhvervsevne. Dertil skal PFA Pension fremhæve, at for at der kan ske udbetaling under fleksjob, skal forsikredes erhvervsevne være nedsat med mindst halvdelen, og den faktiske indtjening skal være nedsat med mindst halvdelen i forhold til, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder, jf. forsikringsbetingelserne afsnit C, § 1, stk. 6 (bilag A).
>
> PFA Pension har ved vurderingen af erhvervsevnen lagt vægt på helbredsoplysninger i form af status for opfølgningsforløbet ved hjerneskadecenteret (Bilag E) og den arbejdsprøvning forsikrede har gennemgået.
>
> Forsikredes advokat gør gældende, at forsikrede alene kan klare 18 timer om ugen, fordelt på 3 dage å 6 timer. PFA Pension bemærker, at en arbejdsdag på 6 timer er på væsentligt over halv tid, og det er PFA Pensions vurdering, at man ved fordeling af arbejdstimerne på 4 eller 5 dage om ugen bør kunne nå op på et timetal over 18 timer, hvilket bekræftes af, at forsikrede i perioder har været oppe på et højere timetal.
> …
> Forsikrede er i en periode gået ned i arbejdstid til 18 timer om ugen fordelt over 3 dage om ugen pga. nældefeber, jf. journalnotat af 25. november 2013 (bilag D, s. 1 af 6) og journalnotat af 5. februar 2014 (bilag F, nederst s. 2). PFA Pension lægger til grund, at forsikredes nældefeber kun påvirker hendes erhvervsevne i en periode og at der ikke er tale om en vedvarende påvirkning af erhvervsevnen. Vi lægger til grund, at når forsikrede pga. nældefeber kan arbejde 18 timer om ugen fordelt på 3 dage, vil hun når hun ikke har nældefeber kunne arbejde over 18 timer om ugen.
>
> På baggrund af disse oplysninger, er det PFA Pensions vurdering, at forsikrede ikke har løftet bevisbyrden for, at hendes erhvervsevne efter den 31. marts 2013 er nedsat med mindst halvdelen. Vi henviser i det hele til vores brev af 24. april 2015 til Ankenævnet."

Parterne har herefter haft yderligere indlæg for nævnet, uden at der herved er fremkommet væsentligt nyt.

Nævnet har fået forelagt sagens bilag, herunder de lægelige og kommunale akter.

I statusattest af 12/11 2013 fra klagerens psykolog er det bl.a. anført:

> "**Opfølgningen**
> **Virksomhedspraktik/arbejdsprøvning**
> På baggrund af [klagerens] funktionsniveau samt hendes ønske om at anvende sine kvalifikationer og interesse fra tidligere ansættelsesforhold, blev der, under hensyntagen til følgevirkningerne, etableret en arbejdspraktik i Havecenter [supermarked]. Som opstart blev arbejdspraktikken berammet til 6 måneder i perioden d. 16.7.2012 til d. 16.1.2013 og senere forlænget yderligere til udgangen af 2013. For nærmere beskrivelse henvises til Aftalebrev af d. 29,6.2012.
> …
> En væsentlig barriere i forløbet har været den mentale udtrætning, hvorfor det har været nødvendigt, at arbejdstidsforøgelse er foregået over en lang periode og med langsom øgning af timetal. Fra en opstart på 12 timer har [klageren] gennem perioden arbejdet sig op til nuværende niveau på 20 timer. Den mentale udtrætning har gennem forløbet påvirket [klagerens] arbejds- og livssituation ganske betydeligt, og der er arbejdet med at forvalte energien på den mest hensigtsmæssige måde, bl.a. indlæggelse af pauser. Gennem hele forløbet har [klageren] haft behov for 'middagssøvn' efter endt arbejdsdag, ca. 1-2 timer dagligt. Efterfølgende, er der mindre energi til udførelse af praktiske opgaver i hjemmet, som på forhånd skal være velstruktureret og planlagt; men den nedsatte energi er især på bekostning af socialt samvær/fritidsaktiviteter. Desuden er der et øget søvnbehov, mellem 8-10 timer pr. nat for at [klageren] kan fungere næste dag. Under hensyntagen til den mentale udtrætning er arbejdstimerne fordelt over 4 dage á 5 timer med en ugentlig arbejdsfri dag, som anvendes til restitution og varetagelse af praktiske opgaver i hjemmet."

I kommunens journalnotat af 25/11 2013 hedder det bl.a.:

> "18-11-2013 har der været afholdt nulstillende samtale med [klageren].
>
> Samtale i [supermarked]. Tilstede var [klageren], HR-ansvarlig [supermarkedsmedarbejder] samt undertegnede. Formålet med samtalen var at følge op på [klagerens] virksomhedsrevalidering.
>
> [Klageren] fortæller, at hun ikke har det så godt for tiden, da hun de sidste to måneder har været hårdt ramt af nældefeber. [Klageren] viser, at hun har udslæt på arme og ben, og at sygdommen har medført en del fravær. [Klageren] er i behandling med antihistamin, og hun får pt. 4 piller dagligt, når udslættene er værst. Hun er også kommet på en speciel diæt, som skal modvirke, at hun reagerer så voldsomt.
>
> [Klageren] fortæller, at hun bruger mange ressourcer på sygdommen - herunder medfører antihistaminen yderligere træthed, samt at hun bruger mange ressourcer på at skulle planlægge måltider, da der er så mange madvarer, som hun skal holde sig fra. Det er aftalt, at [klageren] i en periode kun arbejder 3 dage ugentligt indtil, at hun er oven på igen efter sygdommen.
>
> I forhold til det videre forløb, har undertegnede vurderet, at nældefeberanfaldene har været medvirkende til, at [klageren] ikke har kunnet stige yderligere i tid. Det er aftalt, at [klagerens] virksomhedspraktik forlænges frem til d. 30.06.14, og at [klageren] skal forsøge at stige i tid i løbet af januar. Beslutningen begrundes i LAS §56, hvor undertegnede har

vurderet, at planen skal forlænges med yderligere 6 måneder, for at [klageren] kan gennemføre jobplanen.

Der er stadige massive kognitive problemer som følge af [klagerens] hjerneskade, og revalideringsforløbet skal afklare, om [klageren] ved hjælp af kompensationsstrategier kan få nogle arbejdsrutiner, der medfører, at hun gradvist kan øge det ugentlige timetal. [Klageren] har maksimalt kunnet arbejde 20-22 timer ugentligt end til nu."

I kommunens journalnotat af 29/1 2014 er det bl.a. anført:

"29-01-2014 har der været afholdt nulstillende samtale med [klageren].

Samtale i [supermarked]. tilstede var [klageren] samt undertegnede. Arbejdsgiver [supermarkedsmedarbejder] var syg.

[Klageren] fortæller, at hun har fået det bedre i forhold til hendes nældefeber. Hun skal stadig undgå en masse madvarer, men hun oplever, at hun ikke fysisk reagerer så kraftigt på det længere.

At arbejdstiden i en periode blev sat ned til tre arbejdsdage har medført, at [klageren] oplever, at hun har et større overskud. Hun arbejder pt. 18 timer ugentligt. På grund af årstiden, er [klageren] flyttet fra Havecenteret til indendørs blomster, da det er her der er størst kundeflow i vintermånederne.

På mødet drøftes, at der er udarbejdet status fra opfølgningsforløbet via … fra Hjerneskadecenteret (se joumalnotat d. 13.11.13). Heraf fremgår det, at der vurderes at være varige skader som påvirker [klagerens] arbejdsevne, og at det ikke vurderes realistisk, at [klageren] kan stige i tid til mere end ca. 20 timer ugentligt. [Klageren] er enig i denne konklusion, og på baggrund heraf vil hun gerne søge om kontanthjælp. På mødet giver [klageren] samtykke til indhentelse af lægelige akter i sagen.

Helbredsmæssige begrænsninger: Fysiske og kognitive helbredsproblemer som følge af cykelulykke. herunder øget stress-sårbarhed, dårlig nattesøvn, hovedpine, nedsat koncentrationsevne samt trættes hurtigere.

Job, som ikke kan varetages: Kan varetage arbejde, såfremt der tages skånebehov - herunder at mindske stress-påvirkninger samt nedsat arbejdstid.

Der foreligger lægelig dokumentation: Ja

[Klageren] er 29-01-2014 matchet til matchkategori: 2

Begrundelse for match: [Klageren] vurderes at være match 2. Hun er i gang med virksomhedsrevalidering, men er fortsat på nedsat tid.

Borgerens kommentarer: [Klageren] vil gerne søge om fleksjob. Hun er efterhånden kommet til en erkendelse af, at hun ikke finder det realistisk, at hun arbejde mere end ca. 20 timer ugentligt. Der har flere gange været forsøgt at øge arbejdstiden, men [klageren] oplever, at hun trættes hurtigere, og trods forskellige kompensationsstrategier kan hun ikke holde til at øge arbejdstiden.

Det videre forløb: Virksomhedsrevalidering ved [supermarked] frem til d. 30.06.14."

I kommunens journalnotat af 5/2 2014 er det bl.a. anført:

"**Dato:**
05/02/14

Beskrivelse:
[Klageren] vil gerne søge om fleksjob. Hun er efterhånden kommet til en erkendelse af, at hun ikke finder det realistisk, at hun arbejde mere end ca. 20 timer ugentligt. Der har fire gange været forsøgt at øge arbejdstiden, men [klageren] oplever, at hun trættes hurtigere, og trods forskellige kompensationsstrategier kan hun ikke holde til at øge arbejdstiden."

Af lægeattest af 17/3 2014 fremgår det bl.a.:

"[Klageren] er af natur en fighter, og har haft en hård kamp for at opnå fuld restitution. Imidlertid har det vist sig, at ulykken har medført så store skader, at hun ikke forventes at blive fuld arbejdsfør.

Er glad for sit deltidsjob i [supermarkeds] havecenter som hun håber at kunne beholde. Bliver dog let udtrættet, har forsøgt at øge arbejdstiden, men kan max klare 5-6 timer før hun bliver mættet af indtryk. Har behov for enkle, velstrukturerede opgaver uden pludselig ændringer. Mister let fokus, og mere komplekse opgave tager lang tid og belaster hende, og når hun bliver udtrættet kan hun slet ikke udføre dem.
Har jævnligt hovedpine og migræne, som især optræder, når hun er i belastede situationer. Har forsøgt at presse sig til længere arbejdstid, men det går ikke. Har behov for meget søvn, sover ofte 10 timer og i fritiden forsøger hun at holde sig igang med cykling.
Det er vigtigt for hende at planlægge sin energi både arbejdsmæssigt og i fritiden.
…
2.4 Lægens kommentarer til patientens opfattelse af eget helbred
Her anføres dine kommentarer i patientens beskrivelse, jf. anmodningsblanketten af vedkommendes eget helbred, sygdoms- og behandlingsforløb i relation til job- og uddannelsesønske
Som anført har jeg kendt [klageren] i mange år. Hendes liv har ind imellem givet hende mange udfordringer og belastninger, og ofte har det ikke gået, som hun har ønsket det. Jeg oplever [klageren] som en kvinde med grundlæggende mange ressourcer og en fightervilje, men hjernetraumet har medført formentlig varige begrænsninger. [Klageren] prøver at levet et sundt og aktivt liv også udenfor arbejdstiden, men energien er ofte opbrugt når arbejdsdagen er slut."

I kommunens journalnotat af 9/9 2014 er det bl.a. anført:

"D. 09.09.14 telefonisk kontakt med [klageren], idet hun gerne vil høre, hvad status er i hendes sag. Hun er orienteret om, at hun vil modtage et brev med indkaldelse til samtale i Rehabiliteringsteamet. [Klageren] vil gerne have, at undertegnede deltager i samtalen, da det er undertegnede der har fulgt op på praktikforløbet.

Helbredsmæssige begrænsninger: Hjerneskade som medfører kognitive problemer.

Job, som ikke kan varetages:

Der foreligger lægelig dokumentation: Ja

[Klageren] er 09-09-2014 matchet til matchkategori: 2

Begrundelse for match: [Klageren] vurderes at være match 2. Hun er i gang med virksomhedsrevalidering, og skal til samtale i Rehabiliteringsteamet med henblik på afklaring af forsørgelsesgrundlag.

Borgerens kommentarer: [Klageren] vil gerne søge om fleksjob. Hun er efterhånden kommet til en erkendelse af, at hun ikke finder det realistisk, at hun arbejde mere end ca. 20 timer ugentligt. Der har flere gane være forsøgt, at øge arbejdstiden, men [klageren] oplever, at hun trættes hurtigere, og trods forskellige kompensationsstrategier kan hun ikke holde til at øge arbejdstiden.

Det videre forløb: Der afventes samtale i Rehabiliteringsteamet. [Klageren] er i virksomhedspraktik frem til d. 30.09.14.

Følgende aftale er indgået med borgeren: [Klageren] er i virksomhedsrevalidering ved Havecenteret i [supermarked] frem til d. 30.09.14."

I rehabiliteringsteamets indstilling af 9/10 2014 er det bl.a. bemærket:

"Det fremgår af sagens akter, at [klageren] i perioden september 2012-april 2014 har været i virksomhedspraktik i [supermarkeds] Havecenter. [Klageren] startede i praktikken med 12 timer ugentligt, fordelt på 4 dage. [Klageren] arbejdede til slut 18 timer ugentligt fordelt på 3 dage. Det er forsøgt at øge arbejdstiden yderligere, dette har dog ikke været muligt grundet forværring af helbredstilstanden.

[Klageren] oplyser til rehabiliteringsteamet, at hun fortsat ønsker at opretholde en tilknytning til arbejdsmarkedet i det omfang hun kan. [Klageren] trivedes med arbejde og finder energi og tilfredshed i at yde en indsats på arbejdsmarkedet. Det har været en lang og svær proces for [klageren] at acceptere, at hun ikke længere kan arbejde fuldtid og hun arbejder fortsat med denne accept. Samtidig arbejder [klageren] fortsat med at finde balancen mellem arbejdshiv og privatliv, hvor [klageren] har erfaret, at hun ikke både kan få nye opgaver på arbejde og have mange aftaler i sit privatliv.
Praktikken ved [supermarked] har hjulpet [klageren] godt ift at finde et niveau i timetal, opgaver og energiforvaltning. [Klageren] har erfaret, at hvis hun overforbruger sig selv, får hun det fysisk dårligt med blandt andet øget træthed, hovedpine og frustration.

Pba sagens akter samt mødet i Rehabiliteringsteamet, vurderer teamet, at behandlingsmulighederne er udtømte, og arbejdsprøvningen har vist, at arbejdsevnen er væsentligt og varigt nedsat i ethvert erhverv, også når skånehensynene er tilgodeset. Der kan ikke peges på revalideringsmuligheder eller handikapkompenserende tiltag, som vil kunne føre til et arbejdsområde der i højere grad varetager skånehensynene og med mulighed for at kunne udvikle arbejdsevnen. Det indstilles derfor til at [klageren] visiteres til fleksjob jf. Lab § 70."

Af policen fremgår det bl.a.:

"AFVIGELSER FRA FORSIKRINGSBETINGELSERNE
Der gælder følgende ændringer i forhold til afsnit C i 'PFA Pension's forsikringsbetingelser -

1. januar 2008':
Paragraf 1. 'Definition af invaliditet/erhvervsevnetab'
Stk. 1 erstattes med følgende:
'Ret til invalidepension og/eller præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til halvdelen eller derunder af den fulde erhvervsevne'."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**C Betingelser for invaliditetsydelse og præmiefritagelse**

Stk. 5. En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når forsikrede – efter PFA Pensions skøn - ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel respektive halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.

Stk. 6. Forsikrede har ikke ret til fuld eller halv invalidepension og/eller præmiefritagelse under revalidering eller ansættelse i en stilling, der finansieres helt eller delvist af det offentlige som følge af nedsat erhvervsevne, medmindre den generelle erhvervsevne er nedsat til henholdsvis en tredjedel eller halvdelen af den fulde erhvervsevne, og forsikredes indtjening (summen af arbejdsindtægt og eventuelle sociale og andre offentlige ydelser og tilskud) er nedsat til henholdsvis en tredjedel eller halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder."

Nævnet udtaler:

Det fremgår af sagen, at klageren, der er født i 1968 og blandt andet er uddannet serviceøkonom, frem til oktober 2010 var ansat i et byggemarkeds haveafdeling, hvorefter hun blev sygemeldt som følge af hovedskader efter en trafikulykke.

Nævnet har tidligere behandlet klagerens sag i kendelse nr. 84.511 af 17/3 2014 og kom her frem til, at klageren havde sandsynliggjort, at hendes erhvervsevne var nedsat med halvdelen i perioden 1/8 2011 til 31/3 2013, men at den ikke efter dette tidspunkt var nedsat i dækningsberettigende grad.

Klageren har i nærværende sag gjort gældende, at hendes erhvervsevne også er nedsat med halvdelen i perioden efter den 31/3 2013 og har navnlig henvist til, at hun i en arbejdsprøvning maksimalt har kunnet arbejde tre dage om ugen á seks timer.

Nævnet bemærker indledningsvist, at det efter almindelige forsikringsretlige principper påhviler forsikringstageren at bevise sit krav mod selskabet.

Efter en gennemgang af sagen og på grundlag af en samlet vurdering finder nævnet ikke anledning til at kritisere, at selskabet har afvist at yde helbredsbetingede ydelser med henvisning til, at klageren ikke har bevist, at hendes erhvervsevne er nedsat med 1/2 eller derover.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren ifølge de kommunale akter flere gange er vurderet til at kunne arbejde op mod 20 timer om ugen, og at det fremgår af de kommunale akter, at en arbejdsuge på ca. 18 timer er passende i forhold til, hvad klageren har ressourcer til i sit nuværende erhverv. Derudover har nævnet lagt vægt på, at der ikke er fremlagt lægelig dokumentation for, at der er sket en forværring af klagerens tilstand, eller at hendes lidelse skulle have en progredierende karakter, som kan forklare en nedgang i hendes erhvervsevne.

På baggrund af ovenstående finder nævnet det således ikke sandsynliggjort, at klageren ikke oppebærer eller ikke vil være i stand at oppebære en indtægt, der inklusive offentlige ydelser og tilskud svarer til mindst halvdelen af, hvad fuldt erhvervsdygtige personer med samme uddannelse og alder tjener.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Marianne Højgaard Pedersen
formand